

РЕПУБЛИКА СРПСКА

В Л А Д А

КАБИНЕТ ПРЕДСЈЕДНИКА

Трг Републике Српске 1, Бања Лука, тел: 051/339-103, факс: 051/339-119, e-mail:kabinet@vladars.net

Број: 04.1.-918/19

Датум: 30.04.2019. године

Његова екселенција Антонио Гутереш
Генерални секретар
Уједињене нације
1 United Nations Plaza
New York, New York, USA 10017-3515

Поштовани генерални секретару,

Са циљем да помогне Савјету безбједности у предстојећој дебати о Босни и Херцеговини (БиХ), Република Српска, страна потписница Општег оквирног споразума о миру у Босни и Херцеговини (Дејтонски споразум) и анекса који чине његову суштину, представља приложени Двадесет и први извјештај Савјету безбједности Уједињених нација. Међу кључним питањима којима се Извјештај бави налази се дестабилизујућа реакција СДА, највеће бошњачке странке, због разочарања изборним резултатима, која сада подрива демократију, мир, стабилност и Дејтонски споразум, а нарочито Устав БиХ. Насупрот томе, Република Српска и њена владајућа коалиција залажу се за БиХ која почива на Дејтонском уставу.

У Дијелу I Извјештаја говори се о противправној блокади формирања Савјета министара од стране СДА, која траје више од шест мјесеци од избора одржаних 2018. године. СДА блокира именовање нових министара да би чланове српске коалиције која је победила на изборима држала даље од функција, чиме се пренебрегава воља гласача из Републике Српске. Антидемократска блокада од стране СДА мора бити окончана, нарочито зато што је зауставила напредак БиХ на европским интеграцијама и економској реформи.

У Дијелу II објашњава се да Република Српска подржава сарадњу БиХ са НАТО-ом, али се противи придруживању БиХ било ком војном савезу. Република Српска има право да изражава ставове о тим питањима, нарочито зато што Устав БиХ Народној скупштини Републике Српске даје кључну улогу у ратификацији уговора. У овом дијелу такође објашњавамо да не постоји веза између интеграција у НАТО и ЕУ и да БиХ не може да поднесе повећање војне потрошње које би захтијевало чланство у НАТО-у.

У Дијелу III, Република Српска наглашава своју подршку европским интеграцијама БиХ, али констатује да је блокада формирања Савјета министара од стране СДА зауставила напредак БиХ.

У Дијелу IV говори се о провокативној и правно неутемељеној иницијативи СДА да оспори име Републике Српске. Устав БиХ на неколико мјеста признаје Републику Српску управо под тим именом, а ништа у њеном имену није супротно конвенцијама о људским правима. Иницијатива СДА је политички дестабилизујућа зато што оспорава само постојање Републике Српске, чиме се удара у срце Дејтонског споразума.

У Дијелу V објашњава се зашто је нова одлука Уставног суда БиХ против Дана Републике Српске, секуларног празника који се обиљежава на добровољној основи, неутемељена у закону.

У Дијелу VI, Република Српска објашњава да институције БиХ не испуњавају своју обавезу у погледу заштите безбједности земље. Институције БиХ нису дале ефикасно рјешење ни за мигрантску кризу ни за пријетњу од тероризма.

У Дијелу VII говори се о независним, међународним комисијама за истраживање ратних страдања у Сарајеву и Сребреници које је Република Српска именovala. Било је нужно формирати комисију за Сарајево, која ће се бавити истраживањем страдања сарајевских Срба, зато што је ФБиХ није основала како је прије много година наложио Дом за људска права БиХ. Комисија за Сребреницу бавиће се истраживањем страдања свих жртава у подручју Сребренице, без обзира на њихову националну припадност. Комисија није покушај да се негирају велики злочини почињени против Бошњака, нити да се занемари страдање Срба, што је био случај у досадашњим истраживањима.

Коначно, у Дијелу VIII, Република Српска наглашава своју одређеност за Дејтонски споразум и пуни суверенитет БиХ. Република Српска инсистира на томе да се Устав БиХ (Анекс 4. Дејтонског споразума) вјерно спроводи и да Канцеларија високог представника и стране судије у Уставном суду БиХ буду укинута.

Љубазно Вас молим да овај акт и приложени Извјештај доставите чланицама Савјета безбједности. Уколико Вама или чланицама Савјета безбједности буду потребне додатне информације или уколико будете имали питања у вези са садржајем Извјештаја, биће ми задовољство да Вам их доставим.

С поштовањем,

Радован Вишковић
Предсједник Владе Републике Српске

**Двадесет и први извјештај Републике Српске Савјету безбједности
Уједињених нација**

Април 2019.

Двадесет и први извјештај Републике Српске Савјету безбједности Уједињених нација

Садржај

I.	СДА противправно блокира примјену резултата избора у БиХ одржаних 2018. године.	4
A.	СДА покушава да спријечи српске странке које су побједиле на изборима 2018. године да заузму позиције на нивоу БиХ.	4
B.	СДА поставља неразуман захтјев да Срби подрже чланство у НАТО-у као предуслов за формирање Савјета министара.	5
C.	СДА мора окончати блокаду.	5
II.	Политичке странке у Републици Српској уједињене су у подршци даљој сарадњи са НАТО-ом, али не и чланству у НАТО-у.	7
A.	У БиХ не постоји потребан консензус о чланству у НАТО-у.	7
1.	Република Српска подржава неутралност, али и сарадњу БиХ са НАТО-ом.	7
2.	Република Српска, која има уставну улогу у ратификацији уговора, има право да заузме став у погледу НАТО-а.	7
B.	Званичници ЕУ одбили су идеју о повезаности чланства у ЕУ и чланства у НАТО-у.	8
C.	Чланство у НАТО-у захтијевало би огромно повећање војне потрошње, коју БиХ не може да изнесе.	8
D.	Предложени Годишњи национални програм за НАТО позива на пренос надлежности са ентитета на ниво БиХ супротно Уставу БиХ.	9
III.	Република Српска је одређена за европске интеграције; СДА их кочи.	10
IV.	Провокативна иницијатива СДА да се оспори име Републике Српске представља директно оспоравање легитимитета Републике Српске и као таква мора бити осуђена.	10
A.	Иницијатива СДА је директно супротна самом тексту Устава БиХ, а име Републике Српске не крши ниједан важећи уговор о људским правима.	10
B.	Иницијатива СДА је политички дестабилизујућа.	11
C.	Иако је Управни одбор ПИК-а критиковао иницијативу СДА, реаговао је на начин који показује његову пристрасну и несврсисходну природу.	11
D.	Одлука Уставног суда БиХ о конститутивности народа од 1. јула 2000. године ни на који начин не оправдава иницијативу СДА.	12
V.	Посљедња одлука Уставног суда БиХ о Дану Републике Српске је политички акт супротан пракси држава Европске уније и европском праву.	12
VI.	Институције БиХ не извршавају своју обавезу у погледу очувања безбједности у БиХ, чиме се озбиљно повећава ризик од тероризма.	13

A.	Институције БиХ не успијевају да пруже ефикасан одговор на мигрантску кризу.	13
B.	Институцијама БиХ не успијевају да се ефикасно изборе са джихадистима.	14
VII.	Независне комисије за Сарајево и Сребреницу су дио трагања за историјском истином. 15	
A.	Комисија за Сарајево	16
B.	Комисија за Сребреницу	16
VIII.	Република Српска одређена је за Дејтонски споразум и пуни суверенитет БиХ. 18	
A.	БиХ мора спровести слово Дејтонског устава и затворити ОХР.	18
B.	Улога страних судија у Уставном суду БиХ мора бити укинута.	18

Двадесет и први извјештај Републике Српске Савјету безбједности Уједињених нација

Увод и кратак преглед документа

Раздобље од 20. извјештаја који је Република Српска упутила Савјету безбједности УН у новембру 2018. године обиљежиле су различите реакције на резултате октобарских слободних и фер избора.

СДА, највећа бошњачка странка, није добро поднијела разочарање изборним резултатима, те је постала још већа препрека демократији, миру, стабилности и Дејтонском споразуму, а нарочито Уставу БиХ. Од избора до данас, СДА бави се опструкцијом примјене изборних резултата, подривањем функционисања јавних институција и политичким нападима на Републику Српску. Политичка блокада од стране СДА спречава формирање новог Савјета министара већ шест мјесеци након избора.

На нивоу ФБиХ, СДА је оспорила одлуку Централне изборне комисије БиХ у погледу примјене изборних резултата и тако одложила формирање Парламента ФБиХ до 20. фебруара.¹ ФБиХ није формирала владу, као ни поједини кантони. Политика у ФБиХ је у кризи, што је дјелимично резултат избора Жељка Комшића на мјесто „хрватског” члана Предсједништва БиХ. Комшић је номинално хрватски политичар који се залаже за политички програм СДА и Бошњака, а готово да не ужива никакву подршку међу Хрватима. Бошњачки политичари маргинализовали су хрватске гласаче тако што су подстицали Бошњаке да гласају за Комшића умјесто за кандидата за бошњачко мјесто у Предсједништву БиХ. Тиме су Бошњаци добили два мјеста у Предсједништву БиХ, а Хрвати ниједно.

СДА је у јануару најавила дестабилизујућу и правно неутемељену иницијативу да оспори име Републике Српске. Ова пријетња је озбиљна увреда за Републику Српску - која је један од два ентитета који чине БиХ и потписница Дејтонског споразума - као и грађане Републике Српске, нарочито Србе као конститутивни народ. Циљ иницијативе је делегитимизација постојања Републике Српске.

Реакције на резултате избора у Републици Српској биле су различите. Након неупитне побједи коалиције на челу са СНСД-ом, Република Српска је у кратком року формирала нову владу, која је одмах кренула у реализацију свог мандата. Изабрани званичници из Републике Српске залажу се за БиХ која је утемељена у Дејтонском уставу.

Милорад Додик, нови предсједавајући Предсједништва БиХ залаже се за европске интеграције БиХ и настоји да нађе заједнички језик са колегама у Предсједништву БиХ. У фебруару је изјавио слједеће: „Постоје различити начини на које се могу развијати односи између три конститутивна народа. Могу довести до напретка или стагнације, или можемо покушати да дођемо до основног консензуса и функционалног договора с којим би сви били задовољни”. Додао је и слједеће: „Треба престати са причом о унитаризацији и сецесији.

¹ Младен Лакић, *Bosnia's Federation Entity Finally Forms New Parliament*, BALKAN INSIGHT, 20. фебруар 2019.

Сасвим је природно да прихватимо реалност и покушамо да из ње нешто остваримо”.² У сличном тону, у априлу је рекао: „За то сам да се ми у БиХ договарамо. Не треба нико никога да негира, нити ми Срби Босну, нити Бошњаци Републику Српску, нити Хрвати Босну и Републику Српску, ни ми сви Хрвате”.³ На жалост, Додикова настојања да се дође до консензуса спријечена су противправним и раздорним поступцима СДА.

У даљем тексту дајемо кратак преглед садржаја овог извјештаја.

I. СДА противправно блокира примјену резултата избора у БиХ одржаних 2018. године.

Више од шест мјесеци након избора 2018. године, СДА наставља са блокадом примјене изборних резултата постављајући нереалне услове за формирање новог Савјета министара. Главни циљ ове блокаде је да се српска коалиција која је победила на изборима држи подаље од министарстава и институција на нивоу БиХ, чиме се негира воља изборног тијела у Републици Српској. Блокада СДА, којом се одбацује воља гласача у БиХ, мора бити прекинута, нарочито зато што подрива настојања БиХ у сфери европских интеграција и економске реформе.

II. Политичке странке у Републици Српској уједињене су у подршци даљој сарадњи са НАТО-ом, али не и чланству у НАТО-у.

Међу конститутивним народима у БиХ нема консензуса који је нужен за доношење тако битне одлуке као што је придруживање неком војном савезу. Република Српска подржава сарадњу БиХ са НАТО-ом, али је јасно изразила своју одређеност за војну неутралност БиХ. Република Српска има право да изражава ставове о тим питањима, нарочито зато што Устав БиХ Народној скупштини Републике Српске даје кључну улогу у ратификацији уговора. Званичници Европске уније негирани су схватање да је напредак ка чланству у НАТО-у повезан са европским интеграцијама. Штавише, чланство у НАТО-у захтијевало би огромно повећање војне потрошње, коју БиХ не може да изнесе. Поред тога, предложени Годишњи национални програм за НАТО позива на пренос надлежности са ентитета на нивоу БиХ, супротно Уставу БиХ.

III. Република Српска је одређена за европске интеграције; СДА их кочи.

Република Српска остаје одређена за интегрисање БиХ у Европску унију на сваки могући начин. Чланство у ЕУ је циљ на којем различите стране у БиХ треба да раде заједнички. Нажалост, блокада формирања Савјета министара од стране СДА замрзнула је напредак БиХ ка Европској унији.

IV. Провокативна иницијатива СДА да се оспори име Републике Српске представља директно оспоравање легитимитета Републике Српске и као таква мора бити осуђена.

² *Bosnian Serb leader: We need to support each other and make progress on EU path*, Н1, 8. фебруар 2019.

³ *БиХ је потребан унутрашњи договор, а не узајамно негирање*, СРНА, 5. април 2019.

СДА је недавно најавила правно неутемељену и политички дестабилизујућу иницијативу да пред Уставним судом БиХ оспори име Републике Српске. Иницијативом се оспорава сâм Устав БиХ, који на неколико мјеста признаје Републику Српску под тим именом. Уз то, ништа у имену Републике Српске не нарушава инструменте људских права. Иницијатива СДА је увреда за грађане Републике Српске и политички је дестабилизујућа зато што оспорава легитимитет постојања Републике Српске, чиме се удара у срце Дејтонског споразума.

V. Посљедња одлука Уставног суда БиХ о Дану Републике Српске је политички акт супротан пракси држава Европске уније и европском праву.

У најновијој одлуци Уставног суда БиХ тврди се да је секуларни празник, којим се добровољно обиљежава дан настанка Републике Српске, супротан Уставу БиХ у вези са одредбама конвенција о људским правима које забрањују дискриминацију. Међутим, тврдња да су празници којима се обиљежавају дани од посебног значаја за одређену вјерску или етничку групу дискриминаторни нема упориште у европском праву.

VI. Институције БиХ не извршавају своју обавезу у погледу заштите безбједности у БиХ, чиме се озбиљно повећава ризик од тероризма.

Мигрантска криза у БиХ ескалира пошто Гранична полиција БиХ не успијева да успори прилив миграната у земљу. Мигрантска криза је безбједносна криза, нарочито зато што се међу мигрантима који улазе у БиХ налазе и терористи. То посебно забрињава због тога што институције БиХ пријетњи од дихадистичког тероризма не придају значај који завређује. Тиме се повећава ризик од терористичких дјела у БиХ и другим европским државама.

VII. Независне комисије за Сарајево и Сребреницу су дио трагања за историјском истином.

Република Српска је основала двије комисије независних стручњака из цијелог свијета, чији је задатак да испитају страдања у Сарајеву и Сребреници током грађанског рата у БиХ. Прије више од 15 година, Дом за људска права БиХ наложио је Федерацији БиХ, другом ентитету БиХ, да оснује комисију која би се бавила страдањем сарајевских Срба у периоду од 1991. до 1995. године. ФБиХ никада није формирала тражену комисију, тако да је Република Српска томе приступила данас. Република Српска основала је и комисију за истраживање страдања свих народа у сребреничкој регији у периоду од 1992. до 1995. године. Формирање комисија није покушај да се оспори велики злочин почињен против Бошњака у Сребреници. Комисија представља трагање за истином о злочинима у Сребреници - без обзира на националност жртава - током цијелог рата.

VIII. Република Српска определијелена је за Дејтонски споразум и пуни суверенитет БиХ.

Република Српска остаје определијелена за Дејтонски споразум и инсистира на вјерној примјени Устава БиХ, Анекса 4. Споразума. Република Српска такође је определијелена за пуни суверенитет БиХ, што значи да Канцеларији високог представника, као и страним судијама у Уставном суду БиХ мора доћи крај.

Двадесет и први извјештај Републике Српске Савјету безбједности Уједињених нација

I. СДА противправно блокира примјену резултата избора у БиХ одржаних 2018. године.

1. Више од шест мјесеци након избора 2018. године, БиХ још увијек нема нови Савјет министара због политичке блокаде од стране СДА, на челу са Шефиком Џаферовићем, бошњачким чланом Предсједништва БиХ. Извршена је подјела министарстава, а договорено је да предједавајући Савјета министара буде из редова СНСД-а - српске странке која је освојила највећи број гласова на изборима 2018. године. Међутим, СДА спречава формирање Савјета министара постављањем нереалних захтјева, а циљ је да спријечи да српске странке које су побједиле на изборима преузму позиције на нивоу БиХ.

A. СДА покушава да спријечи српске странке које су побједиле на изборима 2018. године да заузму позиције на нивоу БиХ.

2. Основни разлог блокаде СДА је да српске странке које су побједиле на изборима 2018. године не заузму функције на нивоу БиХ. Ово је крајње антидемократски покушај да се пренебрегне воља изборног тијела у Републици Српској.

3. Један од разлога из којег СДА не жели да коалиција на челу са СНСД-ом заузме позиције на нивоу БиХ вјероватно је и настојање да се избјегне истрага њених дестабилизујућих и незаконитих активности. Током овог мјесеца, предједавајући Предсједништва БиХ, Милорад Додик, позвао је да се истражи да ли страначка обавјештајна служба и комисија за безбједност СДА пописују војно способне Бошњаке и да ли постоји незаконит план производње оружја и муниције у фабрикама под контролом СДА. Додик је рекао да је добио информацију да „долазе представници обавјештајне заједнице и СДА безбједносне комисије која овдје организује да се попишу сви војно способни Бошњаци, као и гдје су били и шта су радили током прошлог рата, а за оне који нису војно обучени да се види како би могли да се припреме за неке, по њима, евентуалности”.⁴ Додик је такође рекао да постоје информације да су неке фабрике оружја и муниције под контролом СДА незаконито повећале производњу.⁵

4. Треба се присјетити да је у априлу 2018. године, Бакир Изетбеговић, бошњачки члан Предсједништва БиХ и лидер СДА, рекао: „Бошњаци никада више не смију бити слаби”, када се хвалио тешким наоружањем које Бошњаци производе.⁶ Изетбеговић је тада рекао:

Радићемо покретну хаубицу и већ радимо на томе. И транспортер покретни, пушку смо већ направили и направићемо ону добру, тактичку, калибра 12.7, вишецејевне бацаче свих могућих калибара и сву могућу муницију за то и

⁴Провјерити да ли је повећана производња оружја под контролом СДА, СРНА, 9. април 2019. године.

⁵ *Id.*

⁶Хитан састанак није одржан због недостатка кворума, СРНА, 20. април 2018.

дронове. Па ћемо бити као онај мали човјек који није крупан, али је љут и добро наоружан и нека свако добро размисли хоће ли га из чиста мира дирати. Никада се више неће догодити да нам неко закуца на врата, а да немамо чиме одговорити.⁷

5. Дана 24. марта 2018. године, Фадил Новалић, предсједник Владе ФБиХ и члан СДА, на скупу СДА изјављује у сличном тону:

Ви сте свједоци да намјенска индустрија не служи само извозу, она повећава сигурност наше државе у моменту када се и Србија и Хрватска наоружава. Ми смо у овом мандату готово завршили производњу самоходних хаубица 155 мм, производњу пушке, имамо нове РПГ-ове. Наше гранате данас умјесто 20 километара лете 42 километра, Идемо на 50 километара. Градимо фабрику барута. Мислим да ће до краја године из наших фабрика изаћи борбени транспортери. Драматично смо ојачали намјенску индустрију, кажем не само због извоза.⁸

В. СДА поставља неразуман захтјев да Срби подрже чланство у НАТО-у као предуслов за формирање Савјета министара.

6. Наводан разлог блокаде СДА је њено инсистирање на томе да нови предсједавајући Савјета министара подржи чланство БиХ у НАТО-у. СДА захтијева да подржи усвајање предложеног Годишњег националног програма (АНП), корак којим би се активирао Акциони план за чланство БиХ у Алијанси (МАП). Законски рок за именовање Савјета министара је истекао, али, игноришући ову законску обавезу, Џаферовић инсистира на томе да захтјев СДА буде испуњен прије именовања Савјета министара.

7. Ова талачка стратегија СДА неће успјети. Све водеће странке у Републици Српској противе се приступању БиХ НАТО-у, а Народна скупштина Републике Српске јасно је зацртала политику Републике Српске 2017. године резолуцијом о војној неутралности. Представници Републике Српске на нивоу БиХ неће ићи против ове јасне политике.

С. СДА мора окончати блокаду.

8. Неопходно је да СДА престане са блокадом тако да Савјет министара буде формиран и да БиХ крене напријед.

9. Блокада новог Савјета министара зауставила је напредак БиХ на путу ка чланству у ЕУ. Министри у техничком мандату немају легитимитет и законодавну подршку за доношење и спровођење реформи нужних за европске интеграције.

10. Приликом посјете БиХ у марту ове године, комесар ЕУ за проширење Хан нагласио

⁷ *Izetbegović threatens with heavy weapons*, INDEPENDENT BALKAN NEWS AGENCY, 18. април 2018.

⁸ *Атмосфером страха до избора*, Н1 ТВ, 27. март 2018.

је да је важно да Савјет министара буде брзо формиран да би се реформе наставиле.⁹ Хан је изјавио сљедеће:

Наша амбиција је да објавимо мишљење [о статусу БиХ као потенцијалног кандидата] до краја маја под условом да власт буде формирана не само на нивоу Босне и Херцеговине, него и на нивоу Федерације БиХ. То је потребно зато што на другој страни морамо имати партнера, морамо имати власти које ће наставити да раде на овим питањима.¹⁰

11. Блокада формирања Савјета министара довела је до тога да БиХ буде суспендована из Парламентарне скупштине Савјета Европе зато што БиХ није именовала нове делегате у року од шест мјесеци од избора.

12. Блокада такође подрива економски раст. Као што је истакао Сенад Софтић, гувернер Централне банке БиХ, неформирање Савјета министара подрива структурне реформе које су потребне за повећање економског раста, и то утиче на ранг БиХ и инвестиције. Софтић наглашава: „Важно је формирати власт што је могуће прије да би се наставили пројекти који стоје и који су предуслов раста”.¹¹ Блокада такође подрива настојања да се одговори на мигрантску кризу.

13. Блокада је резултирала апсурдним и неуставним ситуацијама. Пет министара из претходног изборног циклуса, који сада раде у техничком мандату, већ су положили заклетву као чланови нових парламената. Предсједавајући Савјета министара у техничком мандату је истовремено и потпредсједник Представничког дома БиХ. Тиме је нарушено начело подјеле власти као темељни принцип владавине права коју налаже члан 2. Устава БиХ. Уставни суд БиХ уважава да је „интерни систем Босне и Херцеговине утемељен, између осталог, на начелу подјеле власти, која је круцијални елемент појма владавине права . . .”.¹² Уставни суд такође сматра да подјела власти подразумијева и „забрану узајамног уплитања”.¹³ Сасвим је јасно да је истовремено обављање извршних и законодавних функција супротно овој забрани.

14. Република Српска није усамљена у истицању потребе да се ова блокада укине. Драган Човић, предсједник највеће хрватске странке, придружио се Милораду Додику, српском члану Предсједништва БиХ, у позиву бошњачким представницима да се формира нови Савјет министара.¹⁴ Човић је критиковао „очигледну тактику бошњачких политичара

⁹ *EU official urges BiH to form government, implement reforms*, XINHUA, 29. март 2019

¹⁰ Младен Драгојловић, *Johannes Hahn: Opinion on BiH candidate status to be announced by the end of May*, INDEPENDENT BALKAN NEWS AGENCY, 28. март 2019.

¹¹ *Daria Sito-Sucic, Bosnia's govt. formation delay may hit growth-c.bank governor*, REUTERS, 11. фебруар 2019.

¹² Предмет У-7/12, Одлука о допуштености и меритуму, Уставни суд БиХ, 30. јануар 2013., став 28.

¹³ Предмет У-20/16, Одлука о допуштености и меритуму, Уставни суд БиХ, 30. март 2017., став 23.

¹⁴ *Bosnian Serb and Croat leaders agree - Bosnia lagging because of Bosniaks*, Н1, 10. фебруар 2019.

да осигурају да се ништа не деси у вези са формирањем власти на државном нивоу”.¹⁵

15. Блокада новог Савјета министара отворено пренебрегава вољу изборног тијела и спречава њену примјену. То је резултирало тиме да на министарским мјестима остану министри у техничком мандату без изборног демократског легитимитета. Даља блокада значила би наставак тихог државног удара против носилаца функција које су изабрали гласачи у БиХ.

II. Политичке странке у Републици Српској уједињене су у подршци даљој сарадњи са НАТО-ом, али не и чланству у НАТО-у.

A. У БиХ не постоји потребан консензус о чланству у НАТО-у.

16. Настојања да се пут ка чланству у НАТО-у исфорсира је јалов и раздоран зато што међу ентитетима и конститутивним народима не постоји потребна сагласност да се БиХ придружи Алијанси. Консензус је есенцијалан да би БиХ преузела обавезе такве тежине, а Срби, као конститутиван народ у Републици Српској и БиХ, већински су против чланства у НАТО-у.

17. Настојања БиХ треба усмјерити на циљеве за које постоји сагласност ентитета и конститутивних народа, као што је чланство у ЕУ.

1. Република Српска подржава неутралност, али и сарадњу БиХ са НАТО-ом.

18. Дана 18. октобра 2017. године, Народна скупштина Републике Српске усвојила је резолуцију о проглашењу војне неутралности „у односу на постојеће војне савезе све до евентуалног расписивања референдума, на ком би била донесена коначна одлука о овом питању“.

19. Као и Аустрија, Шведска, Финска и Ирска, Република Српска није против НАТО-а, него за неутралност. Република Српска подржава континуирану сарадњу БиХ са НАТО-ом, између осталог и у оквиру програма Партнерство за мир, којем је БиХ приступила 2006. године, и Индивидуалног акционог плана за партнерство са БиХ (ИПАП), који је усаглашен са НАТО-ом 2008. године.

2. Република Српска, која има уставну улогу у ратификацији уговора, има право да заузме став у погледу НАТО-а.

20. Република Српска има пуно право да изрази свој став - и имала би пуно право да одржи референдум - о питању потенцијалног чланства БиХ у НАТО-у. Став Републике Српске је потпуно подударан са правима која ужива по основу Устава и Дејтонског споразума.

21. Да би приступила НАТО-у, БиХ мора да ратификује протокол Сјеверноатлантског

¹⁵ Човић: *Поштујем вољу власти Србије о НАТО интеграцијама*, СРНА, 9. април 2019.

споразума из 1949. године,¹⁶ а Устав БиХ Народној скупштини Републике Српске изричито даје кључну улогу у погледу ратификације уговора. Према Уставу БиХ, Предсједништво БиХ преговара и ратификује споразуме уз сагласност Парламентарне скупштине БиХ.¹⁷ Међутим, према Уставу БиХ,

„члан Предсједништва који се не слаже са неком одлуком Предсједништва може да изјави да је она веома штетна по виталне интересе ентитета за територију са које је изабран . . . Таква одлука одмах се упућује Народној скупштини Републике Српске, ако је такву изјаву дао члан са те територије . . .”,¹⁸

22. Уколико би Предсједништво БиХ покушало да, без сагласности сва три члана Предсједништва па тиме и српског члана, ратификује Сјеверноатлантски споразум - или било који уговор - питање ратификације могло би се наћи директно пред Народном скупштином Републике Српске. Примјерено је да Народна скупштина Републике Српске доноси резолуције у којима износи ставове о питањима од значаја за грађане Републике Српске и тражи мишљење грађана путем референдума. То је нарочито случај када је ријеч о питањима, као што су потенцијални уговори, која се могу наћи пред Народном скупштином Републике Српске.

В. Званичници ЕУ одбили су идеју о повезаности чланства у ЕУ и чланства у НАТО-у.

23. Заговорници НАТО интеграција тврде да је активирање МАП-а за БиХ предуслов за напредак ка ЕУ. Међутим, званичници ЕУ јасно су рекли да НАТО није тема европских интеграција БиХ. У сваком случају, не постоји основ за везу између интеграција БиХ у НАТО са напретком на путу БиХ ка чланству у ЕУ. Чланство у НАТО-у - или намјера придруживања Алијанси - никада није била услов за чланство у ЕУ. Пет држава чланица ЕУ (Аустрија, Финска, Ирска, Малта и Шведска) нису чланице НАТО-а. Чланство у НАТО-у, међутим, не гарантује чланство у Европској унији. Пет чланица НАТО-а из Европе (Норвешка, Црна Гора, Исланд, Албанија и Турска) нису чланице ЕУ.

24. Штавише, чланство или намјера придруживања Алијанси није услов за напредак ка приступању нових чланица ЕУ. Од 2014. године до данас, ЕУ води приступне преговоре са Србијом, уз пуно разумијевање да Србија нема МАП нити намјерава да се придружи НАТО-у.

С. Чланство у НАТО-у захтијевало би огромно повећање војне потрошње, коју БиХ не може да изнесе.

25. С обзиром на циљну потрошњу на одбрану коју НАТО поставља као услов, тј. 2% БДП-а, чланство у НАТО-у значило би огромно повећање потрошње на одбрану. На семинару који је под покровитељством НАТО-а одржан у Сарајеву у марту 2017. године,

¹⁶ Види, *нпр.*, Протокол уз Сјеверноатлантски споразум из 1949. о приступању Црне Горе, 19. мај 2016.

¹⁷ Устав БиХ, члан V-3(д).

¹⁸ Устав БиХ, члан V-2(д).

Шефик Цаферовић, тадашњи члан Парламента, рекао је да БиХ „издваја мање од 1% свог БДП-а за одбрану, а највећи дио иде на персонал. У коначном, биће потребни већи издаци за одбрану”.¹⁹ БиХ једноставно не може приуштити додатне војне трошкове у вријеме великих притисака на буџете. Повећање војне потрошње које носи чланство у НАТО-у захтијевало би штетно повећање пореза или болно резање потрошње.

D. Предложени Годишњи национални програм за НАТО позива на пренос надлежности са ентитета на ниво БиХ супротно Уставу БиХ.

26. Бошњаци не само да покушавају да искористе питање чланства у НАТО-у и усвајање АНП-а као изговор за спречавање формирања Савјета министара, него настоје да АНП искористе за незаконито централизовање надлежности на нивоу БиХ, супротно надлежностима које БиХ и ентитетима даје Устав БиХ. На примјер: у предложеном АНП-у каже се да ће „БиХ посебну пажњу посветити наставку процеса примјена стандарда НАТО, и наставити реформу безбједносног сектора, а нарочито реформу полиције”.

27. Наведена реформа полиције односи се на неуспјели покушај високог представника да на нивоу БиХ централизује све надлежности над полицијом. То је супротно надлежностима које нивоу БиХ додјељује Устав БиХ. Међу њима се не налази надлежност над полицијом, а у Уставу БиХ додатно стоји: „Све владине функције и овлашћења, која нису овим Уставом изричито дата институцијама Босне и Херцеговине, припадају ентитетима”.²⁰

28. Међу Периш, бивши правник у ОХР-у, забиљежио је следеће:

Реформа полиције била је план, за који се залагао ОХР, да се различите полицијске снаге у БиХ (кантона у ФБиХ, Републици Српској и Дистрикту Брчко) доведу под једну командну структуру на нивоу БиХ. Реформа полиције образложена је тиме да је за приступање Европској унији потребна управо таква структура полиције. То је апсурдна тврдња. Структура полицијских снага није иста ни у једној чланици Европске уније.

29. У анализи покушаја спровођења полицијске реформе у БиХ из 2008. године, Томас Мјулман, садашњи шеф кабинета Мисије ЕУ за владавину права на Косову (EULEX Косово), написао је следеће:

Реформа полиције није била технички задатак који се тицао тек унапређења безбједности и полицијског рада; подразумијевала је и пресудне промјене политичког и уставног рељефа БиХ. Судаћи по томе како је међународна заједница конципирала

¹⁹ Report, The Western Balkans: Transition, Challenges, European Aspirations and Links to the MENA Region, NATO Parliamentary Assembly, 21. април 2017.

²⁰ Устав БиХ, члан V-3(д).

њено спровођење, била би јасна пријетња по територијални интегритет Републике Српске.²¹

30. Република Српска наглашава да је процес реформе полиције давно завршен и да неће доћи до оживљавања процеса који се предлаже у АНП-у.

III. Република Српска је определијелена за европске интеграције; СДА их кочи.

31. Република Српска наставља да свим својим поступцима подржи интегрисање БиХ у ЕУ.

32. На састанку са европским комесарима Федериком Могерини и Јоханесом Ханом, који је одржан у Бриселу 4. марта 2019. године, Милорад Додик, предсједавајући Предсједништва БиХ доставио је одговоре БиХ на више од 600 додатних питања које је ЕУ поставила након што је БиХ доставила одговоре на првобитни упитник. Европска комисија ће ове одговоре узети у обзир приликом формирања мишљења о томе да ли БиХ треба да добије статус кандидата. Међутим, Комисија је јасно ставила до знања да неће дати позитивно мишљење уколико владе не буду формиране на свим нивоима БиХ.²² Као што је објашњено, СДА блокира формирање Савјета министара, а та блокада подрива способност БиХ да доноси и реализује реформе потребне за европске интеграције.

33. Све веће странке у БиХ подржавају европске интеграције земље. Дакле, све странке треба да сарађују са циљем постизања овог заједничког циља. За жаљење је чињеница да је политичка блокада због неповезаног питања замрзнула даљи напредак ка ЕУ на нивоу БиХ.

IV. Провокативна иницијатива СДА да се оспори име Републике Српске представља директно оспоравање легитимитета Републике Српске и као таква мора бити осуђена.

34. У јануару 2019. године, бошњачка СДА направила је још један провокативан и дестабилизујући политички корак са циљем подривања уставног статуса Републике Српске и најавила да ће од Уставног суда БиХ затражити да име Републике Српске прогласи неуставним.²³ Ова иницијатива нема правно упориште.

A. Иницијатива СДА је директно супротна самом тексту Устава БиХ, а име Републике Српске не крши ниједан важећи уговор о људским правима.

35. Члан I Устава БиХ гласи: „БиХ састоји се од два ентитета, Федерација Босне и Херцеговине и Република Српска“. Апсурдно је као аргумент наводити да Устав крши Устав у свом основном члану којим се дефинише Босна и Херцеговина. У тексту Устава име Републике Српске помиње се на још десет мјеста, између осталог и у одредбама којима

²¹ Thomas Muehlmann, *Police Restructuring in Bosnia-Herzegovina: Problems of Internationally-led Security Sector Reform*, 2 JOURNAL OF INTERVENTION AND STATEBUILDING 1 (5. фебруар 2008).

²² *No EU Candidate status for Bosnia and Herzegovina without government formation*, EUROPEAN WESTERN BALKANS, 22. јануар 2019.

²³ *СДА оспорава име ентитета Република Српска пред Уставним судом*, Н1, 23. јануар 2019.

се Народној скупштини Републике Српске дају овлашћења. Штавише, Устав је централни елемент међународног уговора, Дејтонског споразума, а Република Српска - управо под тим именом - једна је од страна уговорница.

36. Име Републике Српске не повређује ни инструменте људских права. Да је то случај, имена већине земаља у Европи кршила би људска права. Општеприхваћена пракса је да држава и нижи политички нивои носе име највеће етничке групе. Већина европских држава, као што су Њемачка, Француска, Италија, Шпанија и Чешка Република управо тако су добиле име. Многе европске политичке регије, као што су Енглеска, Шкотска, Каталонија, Баскија и Валонија такође су добиле име на исти начин. Нема ничег неуобичајеног у начину на који је Република Српска добила име.

37. Међународна заједница, укључујући и Савјет за имплементацију мира као *ad hoc* тијело и Савјет безбједности већ годинама признају Републику Српску - управо под тим именом - као један од два ентитета који чине Босну и Херцеговину.

В. Иницијатива СДА је политички дестабилизујућа.

38. Дејтонски споразум је донио мир, који траје више од 23 године. Иницијатива СДА је политички дестабилизујућа зато што оспорава само постојање Републике Српске, ударајући у срце Дејтона. Ова иницијатива је дио неумољиве кампање којом СДА напада легитимитет Републике Српске. Вријеме је да СДА прихвати дејтонско рјешење и право Републике Српске да постоји.

С. Иако је Управни одбор ПИК-а критиковао иницијативу СДА, реаговао је на начин који показује његову пристрасну и несврсисходну природу.

39. Након што је СДА објавила ову иницијативу, руски амбасадор у БиХ затражио је одржавање сједнице Управног одбора Савјета за имплементацију мира (ПИК) на којој би се разговарало о овој иницијативи. Саопштење²⁴ са тог састанка је најновији примјер необјективног дјеловања ПИК-а у погледу промовисања мира у БиХ.

40. Управни одбор ПИК-а критикује као „неодговорну и контрапродуктивну” иницијативу СДА да од Уставног суда БиХ тражи да укине име Републике Српске упркос чињеници да су, како се каже у изјави, „имена ентитета уграђена у Устав БиХ”.²⁵ Према изјави, „овакве иницијативе подривају изградњу повјерења међу конститутивним народима и њиховим политичким представницима као основе за пријекно потребно помирење у БиХ”.

41. Међутим, у изјави се истовремено, и то оштријим језиком, „осуђују” реакције Срба на пријетњу СДА Републици Српској, а „осуђена” је и недавна - сасвим неповезана - декларација Хрватског народног сабора. СДА маневар ПИК није окарактерисао као „антидејтонски”, упркос чињеници да представља отворен напад на дејтонски поредак, у ком је Република Српска призната управо под тим именом. Својом млаком критиком иницијативе СДА, праћеном оштријом осудом Срба и Хрвата, ПИК је доказао да нема

²⁴Русија се није придружила овој изјави.

²⁵Саопштење амбасадора Управног одбора Савјета за спровођење мира, 29. јануар 2019. године.

никакву жељу да буде неутралан посматрач у БиХ и спровођења Дејтона. ПИК је неспособан да адекватно осуди Бошњаке, чак и онда када СДА износи директну пријетњу Дејтонском споразуму.

42. ПИК као *ad hoc* група без правног основа у Дејтонском споразуму требало је још давно да буде укинут.

D. Одлука Уставног суда БиХ о конститутивности народа од 1. јула 2000. године ни на који начин не оправдава иницијативу СДА.

43. СДА сматра да одлука Уставног суда БиХ о конститутивности народа иде у прилог њеној иницијативи да затражи промјену имена Републике Српске.²⁶ Ова одлука то не чини. Оно што је Уставни суд наложио у овој одлуци постављено је сасвим уско, а образложење одлуке ни издалека не оправдава захтјев за промјену имена Републике Српске, које је унесено и у Устав БиХ. Штавише, образложење одлуке које се цитира у позивању на свеобухватне промјене одбила је већина судија овог суда.

V. Посљедња одлука Уставног суда БиХ о Дану Републике Српске је политички акт супротан пракси држава Европске уније и европском праву.

44. Уставни суд БиХ још једном је доказао да је постао инструмент политике те због чега, у очима грађана Републике Српске и БиХ, нема легитимитет. У одлуци донесеној 29. марта 2019. године, Суд је неуставним прогласио актуелни закон Републике Српске о празнику који Република Српска обиљежава као дан њеног оснивања, упркос чињеници да је овај празник, према закону, потпуно секуларан и добровољан. Ово питање су на одлучивање упутили делегати Вијећа народа Републике Српске на челу са СДА, странке која води бјесомучну кампању против легитимитета Републике Српске. Одлука наглашава ургентну потребу за реформом Суда с циљем враћања владавине права и повјерења међу конститутивним народима БиХ.

45. Основа за одлуку Уставног суда о Дану Републике правно је необрањива. Дан Републике Српске, којим се обиљежава годишњица рођења Републике Српске, представља прославу постојања Републике Српске - постојања које је у потпуности признато и прихваћено у Уставу БиХ као Анексу 4. Дејтонског споразума.

46. У одлуци се тврди да закон Републике Српске о Дану Републике Српске крши „члан II(4) Устава БиХ у вези са чланом 1.1 и члан 2.а) и ц) Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације и члан 1. Протокола број 12. уз Европску конвенцију о заштити људских права и основних слобода”.

47. Члан II(4) је одредба којом се забрањује дискриминација, слична одредбама које су садржане у уставима многих европских земаља. Уставни суд је наводи у вези са општим одредбама Конвенције о укидању свих облика расне дискриминације и Протокола 12. уз Европску конвенцију о заштити људских права и основних слобода којима се забрањује

²⁶СДА оспорава име ентитета Република Српска пред Уставним судом, Н1, 23. јануар 2019.

дискриминација, а које су генерално усвојене у Европи.

48. Међутим, Републици Српској није познат ниједан примјер из Европе - или из свијета уопште - гдје је јавни празник забрањен на основу ових одредби којима се забрањује дискриминација. Земље широм Европе прослављају јавне празнике којима се обиљежава дан од посебног значаја за припаднике вјерске или етничке групе - готово у свим случајевима, за припаднике најбројније групе у земљи или дијелу земље (Готово ниједна европска земља јавно не празнује важне исламске празнике или друге нехришћанске вјерске празнике упркос бројној муслиманској мањини).

49. Аустрија, родна земља високог представника Инцка, слави ништа мање него десет хришћанских празника као државни празник, укључујући дан Светог Стефана. Тројица страних судија Уставног суда, који су гласали за забрану Дана Републике, долазе из европских земаља у којима се неколико хришћанских празника обиљежава као државни празник.

50. Идеја да су празници којима се обиљежавају дани од посебног значаја за одређену вјерску или етничку групу дискриминаторни нема упориште у европском праву. Како је наведено у једној студији Европског парламента из 2013. године: „Неколико уставних судова, рјешавајући наводно дискриминаторски карактер прописа којима се недјеља и најважнији хришћански празници проглашавају државним празницима одбацили су ове предмете сматрајући да одлука законодавца као таква није нерационална с обзиром на вјерску и историјску традицију друштва и чињеницу да су ови празници, временом, попримили секуларно значење”.²⁷

VI. Институције БиХ не извршавају своју обавезу у погледу очувања безбједности у БиХ, чиме се озбиљно повећава ризик од тероризма.

A. Институције БиХ не успијевају да пруже ефективан одговор на мигрантску кризу.

51. Мигрантска криза у БиХ убрзано ескалира пошто Гранична полиција БиХ не успијева да успори прилив миграната у земљу. Број миграната откривених током 2018. године дупло је већи него у 2017. години, а тај број је, пак, дупло већи него у 2016. години. Наставак брзог раста миграната очекује се и током 2019. године, гдје се на нивоу године очекује 40.000 - 70.000 миграната. БиХ нема ресурсе да одговори на толики број миграната.

52. Нажалост, способност БиХ да одговори на мигрантску кризу подрила је СДА својом блокадом формирања новог Савјета министара. Штавише, институције БиХ не сарађују довољно са институцијама Републике Српске на рјешавању ове кризе.

53. За БиХ, прилив миграната представља безбједносну кризу. Велики број миграната стиже у БиХ из земаља у којима ИСИЛ и друге цихадистичке групе имају велики број присталица. У једној анализи коју је у јануару спровело Министарство безбједности БиХ

²⁷ *Religious practice and observance in the EU member states* (Вјерска пракса и поштовање у државама чланицама ЕУ), Генерална дирекција Европског парламента за интерне политике, 2013, стр. 13.

утврђено је да мигранти углавном долазе из Пакистана, Ирака, Сирије, Марока и Алжира, тим редом. Не изненађује чињеница да заједно са мигрантима у БиХ улазе и терористи. У фебруару ове године, Служба за послове са странцима БиХ привела је пет Авганистанаца осумњичених за тероризам. Међутим, сигурно је да ово нису једини цихадисти који су у БиХ ушли са мигрантима. Многи мигранти немају идентификационе документе, те је немогуће провјерити да ли су повезани са тероризмом и другим кривичним дјелима. Инфилтрација терориста у БиХ нарочито је осјетљиво питање због статуса БиХ као уточишта исламских радикала.²⁸

54. Дана 18. априла 2019. године, Народна скупштина Републике Српске је усвојила Нацрт закона о измјенама и допунама Закона о полицији и унутрашњим пословима којим ће бити омогућено оснивање резервног састава полиције, а који ће чинити око 20% полиције Републике Српске. Главни разлог за формирање нове јединице је реаговање на мигрантску кризу, укључујући пружање пријекто потребне помоћи Граничној полицији БиХ. С обзиром на географски положај БиХ, већина миграната нелегално прелази границу БиХ у Републици Српској. Резервни састав полиције био би ангажован по потреби у случају безбједносних изазова, као што је мигрантска криза или природне несреће. Република Српска поздравља формирање резервног полицијског састава ФБиХ као помоћи у санирању ових изазова у том ентитету. Драган Лукач, министар унутрашњих послова, изјавио је сљедеће: „Позивам их да направе резервни састав јер сматрам да ће сваки полицајац на улицама БиХ допринијети безбједности наших грађана”.²⁹

В. Институцијама БиХ не успијевају да се ефективно изборе са цихадистима.

55. Институције БиХ не супротстављају се пријетњи од радикалног исламског тероризма са озбиљношћу коју таква пријетња заслужује.

56. Како смо детаљније изнијели у документу који је Република Српска недавно доставила Савјету безбједности Уједињених нација³⁰, СДА је допринијела томе да се БиХ претвори у уточиште цихадиста. Њемачки Дер Шпигл (Der Spiegel) каже: „Њемачки истражиоци сматрају да у Босни има десетак мјеста на којима су селефије - сљедбеници тврдокорног сунитског тумачења ислама - окупиле радикале, без икаквог узнемиравања од стране органа власти”.³¹ У свједочењу пред британским Домом лордова у септембру ове године, генерал Мајкл Роуз, бивши командант заштитних снага УН-а у БиХ упозорио је на „растући елемент радикализације“ у БиХ, „нарочито у муслиманским заједницама“ и на „чихадисте који се производе и извозе”.³² 11. априла 2019. године, њемачке власти депортовале су три држављанина БиХ који су осумњичени за планирање терористичких

²⁸ *Bosnian authorities apprehend five suspected terrorists among migrants*, Н1, 19. фебруар 2019.

²⁹ *Internal affairs minister: Nobody should be afraid of police*, Н1, 18. април 2019.

³⁰ How Bosnia and Herzegovina Has Become a Terrorist Sanctuary, Attachment to [Republika Srpska's 16th Report to the UN Security Council](#), октобар 2016.

³¹ Walter Mayr, *Sharia Villages: Bosnia's Islamic State Problem* DER SPIEGEL, 5. април 2016.

³² Свједочење је доступно на адреси: <http://www.parliamentlive.tv/Event/Index/a4551237-3e0f-4c02-afbe-8c0cefa94948>.

напада у име ИСИЛ-а.³³

57. Институције правосуђа БиХ изричу невјероватно благе казне - обично без затворске казне - борцима ИСИЛ-а који су се вратили у земљу. Као што је у свом недавном извјештају о тероризму за БиХ Стејт департмент написао, „страни терористички борци често добијају казне испод минималних које су запријеђене кривичним законом БиХ, из разлога што судије узимају у обзир олакшавајуће околности. У случају да буде осуђен на годину дана затвора или мање, осуђени терориста може умјесто служења затворске казне платити новчану казну”.³⁴ Како је наглашено у извјештају Стејт департмента, терористи се враћају ранијим дјелима након што им Суд БиХ изрекне благу казну или их не упути на издржавање затворске казне након њеног изрицања.³⁵

58. Поред тога, безбједносни апарат БиХ, којим доминира СДА, не успијева да сузбије присуство цихадиста у БиХ. Како је примијетио Ненад Пејић са Радија Слободна Европа / Радио Слобода: „Постоје небројени примјери пропуста локалних власти у Босни и Херцеговини да предузму адекватне мјере против исламског тероризма”.³⁶

VII. Независне комисије за Сарајево и Сребреницу су дио трагања за историјском истином.

59. Република Српска формирала је двије независне међународне комисије чији је задатак испитивање и достављање извештаја о инцидентима који су довели до штете и страдања у Сарајеву и Сребреници током грађанског рата у БиХ. Комисија за Сарајево има задатак да испита „страдање Срба у Сарајеву у периоду од 1991. до 1995. године”. Комисија за Сребреницу има задатак да „утврди истину о страдању свих народа у сребреничкој регији у периоду од 1992. до 1995. године”. Све српске странке, како владајуће, тако и опозиционе, гласале су за формирање нових комисија. Ове комисије су потпуно независне и чине их реномирани стручњаци из цијелог свијета. Раде без уплитања институција Републике Српске.

60. Влада Републике Српске - као и било која друга влада - има природан и легитиман интерес да финансира истраживање чињеница у вези са битним догађајима у историји земље, укључујући њена најтрагичнија поглавља. Судски предмети никако не могу бити једини историјски извор када је ријеч о ратним страхотама. Историчари често дају много више детаљнијих сазнања о тим догађајима. Могуће је чак и да се не сложе са судском анализом, наравно, не упуштајући се у пресуде.

61. Раширена је и уобичајена пракса да владе финансирају комисије које истражују чињенице о ратовима, укључујући и инциденте који су предмет кривичних поступака. На примјер, током протеклих деценија, влада Сједињених Америчких Држава финансирала је

³³ *Germany deports three Bosnians suspected of plotting terrorist attacks*, Н1, 11. април 2019.

³⁴ U.S. Department of State, *Country Reports on Terrorism 2017*, 19. септембар 2018.

³⁵ *Id.*

³⁶ Ненад Пејић, *Wahhabist Militancy in Bosnia Profits from Local and International Inaction*, (Вехабијски покрет у Босни профитира због одсуства локалне и међународне акције) JAMESTOWN TERRORISM MONITOR 9, Issue 42, 17. новембар 2011.

комисије за истраживање напада 11. септембра 2001. године, мучење Абу Грайба и скандал у вези са тим злостављањем, као и закључака обавјештајних служби САД-а у погледу оружја за масовно уништење којима је оправдана инвазија на Ирак 2003. године.

62. Утврђивање и прихватање истине о дешавањима током рата битан је елемент послјератног помирења, а Република Српска се нада да ће комисије за Сарајево и Сребреницу допринијети том циљу.

А. Комисија за Сарајево

63. Прије више од 15 година, Дом за људска права БиХ наложио је Федерацији БиХ, другом ентитету БиХ, да оснује комисију која би истражила страдање сарајевских Срба у периоду од 1991. до 1995. године. Влада ФБиХ оглушила се о налог Дома за људска права и није формирала комисију. Одбијање Федерације да формира комисију је утолико горе зато што систематска и распрострањена пракса прогона, мучења и убистава, те скривања тих ратних злочина почињених над грађанима Сарајева српске националности никада нису озбиљно истражени нити процесуирани. СИПА, безбједносна агенција на нивоу БиХ, располаже подацима о најмање 2.700 жртава ратног злочина српске националности на подручју града Сарајева, које је током сукоба било под контролом бошњачке армије.

64. Република Српска сада је формирала комисију коју је ФБиХ била дужна да формира, али није. Нова комисија за Сарајево је независна, међународна комисија која ће истражити и сачинити извјештај о страдању сарајевских Срба у периоду од 1991. до 1995. године. На челу комисије налази се Рафаел Израели, професор на Хебрејском универзитету у Јерусалиму. Чланови комисије су стручњаци из Сједињених Америчких Држава, Аустрије, Италије, Србије, Украјине и Француске.

В. Комисија за Сребреницу

65. Република Српска основала је и Комисију за испитивање страдања свих народа у сребреничкој регији у периоду од 1992. до 1995. године.

66. Комисија није покушај да се оспори велики злочин почињен против Бошњака у Сребреници у јулу 1995. године. Комисија представља трагање за истином о злочинима у Сребреници - без обзира на националност жртава - током цијелог рата.

67. Комисија за Сребреницу је нужна зато што је извјештај из 2004. године који је Влада Републике Српске усвојила написан са претходно утврђеним закључцима, а конципиран тако да игнорише страдања Срба у том подручју, и усвојен под присилом. Овај извјештај припремљен је према диктату тадашњег високог представника Педија Ешдауна. Сам Извјештај документује Ешдаунову дубоку уплетеност у писање Извјештаја, нпр. постављањем чланова Комисије и давањем налога у погледу садржаја датог извјештаја.

68. На примјер, из извјештаја је, политичким диктатом, изостављен сваки помен страдања Срба. Извјештај потврђује да није спроведено никакво истраживање историјске позадине злочина почињених у сребреничкој регији у периоду од 10. до 19. јула 1995. године. Након навођења Ешдаунових инструкција Комисији, у Извјештају се наводи сљедеће: „Овим је мандат Комисије усмјерен искључиво на испитивање судбине Бошњака

у наведеном периоду“. Овај озбиљан пропуст је битан разлог из ког је потребна нова комисија за Сребреницу.

69. Поред тога, сумњив је и интегритет Извјештаја из 2004. године зато што је припремљен и усвојен под изузетним притиском у времену у којем се Ешдаун није устезао да намеће вансудске казне званичницима који би одбили да се повинују његовим жељама. Само у 2004. години, Ешдаун је листом смијенио и наметнуо забрану јавне функције за 73 особе, укључујући високе функционере Републике Српске, те блокирао рачуне многим другима. Тадашњи званичници Републике Српске надлежни за усвајање Извјештаја били су предмет стварних пријетњи по лични статус, у случају да одбију поступити према Ешдауновим захтјевима. Извјештај припремљен и усвојен под присилом има озбиљне мањкавости и не може бити објективан, историјски запис. Његов садржај није заснован на независним истраживањима, већ на Ешдауновим политичким директивама. Штавише, извјештај који су усвојиле институције Републике Српске у то вријеме био је производ Ешдаунове воље, а не слободне одлуке институција и изабране владе.

70. Иако злочини једне стране у сукобу никако не представљају правну или моралну одбрану злочина друге стране, историјске чињенице о звјерствима Бошњака над Србима не смију бити занемарене. Бошњачке снаге убиле су и мучиле бројне српске цивиле у сребреничкој регији, међу којима и велики број старца, жена и дјецe. Ипак, Извјештај из 2004. године ове ратне злочине изричито искључује.

71. Неизношење чињеница о ратним злочинима над Србима у сребреничкој регији наводи на закључак да нису ни почињени. Њихово изостављање из Извјештаја из 2004. године било је дјело ОХР-а да би се учврстио стереотипан наратив, према којем су Срби ратни агресори, а Бошњаци њихове жртве. Овај наратив су, нажалост, наметнуле институције правосуђа на нивоу БиХ, које су под потпуном контролом Бошњака, чиме је српским жртвама у потпуности ускраћена правда. Искрпни извјештаји истраживача из Републике Српске о злочинима над Србима завршили су у фиокама Тужилаштва БиХ, без икакве реакције. Ниједан Бошњак никада није осуђен за злочин против човјечности, а свега неколико је осуђено за ратне злочине уопште.

72. На челу комисије за Сребреницу је израелски историчар Гидеон Грајф, професор на Универзитету у Тексасу, који је један од водећих истраживача холокауста у свијету. Комисију чине и чланови из Сједињених Америчких Држава, Јапана, Аустралије, Нигерије, Србије и Њемачке.

73. Република Српска се нада да ће нова комисија за Сребреницу помоћи да се утврде историјске чињенице у погледу ратних злочина у Сребреници и допринијети помирењу међу народима у БиХ. Помирење међу народима у БиХ захтијева правично сагледавање свих злочина почињених током рата. За разлику од извјештаја о Сребреници из 2004. године, извјештај нове комисије за Сребреницу неће имати унапријед постављене закључке. Како је рекао професор Грајф, предсједник комисије за Сребреницу, „морална обавеза комисије је да буде лојална чињеницама, истини и жртвама“. Други члан комисије за Сребреницу, Аденрел Шинаба, рекао је да је комисија корак ка „доласку до истине кроз објективне налазе, те тако и допринос помирењу међу народима“.

74. Неке стране дипломате и политичари у БиХ критиковали су нову комисију за Сребреницу чак и прије него што је почела свој рад. Сматрају да је истина о Сребреници већ утврђена зато што су догађаји из јула 1995. године већ пресуђени пред судовима и трибуналима. Међутим, судски поступци не заустављају процес истраживања историје. Уз то, комисија за Сребреницу имаће ширу визуру и истражити не само страдање Бошњака у јулу 1995, него и страдање свих народа у подручју Сребренице током рата. Не постоји коначан нацрт историје, а извјештај комисије за Сребреницу неће бити коначна ријеч на ову тему. То ће бити битан допринос проучавању ужасних догађаја у Сребреници током рата.

75. Република Српска нада се да ће двије комисије помоћи да се дође до свеобухватнијих и тачних историјских чињеница о рату и подстаћи помирење међу народима у БиХ.

VIII. Република Српска одређена је за Дејтонски споразум и пуни суверенитет БиХ.

76. Јасан и досљедан став Републике Српске је да Устав БиХ (Анекс 4. Дејтонског споразума) мора бити досљедно спроведен. Штавише, крајње је вријеме да ограничења суверенитета БиХ - превасходно Канцеларија високог представника (ОХР) и стране судије у Уставном суду БиХ - буду укинута.

A. БиХ мора спровести слово Дејтонског устава и затворити ОХР.

77. Подјела надлежности и механизми заштите конститутивних народа из дејтонског устава морају бити враћени, без даљег подривања мудро конципираног и Дејтонским споразумом гарантованог система власти, који више не смије бити поткопан, него у цијелости спроведен. Ако Дејтонски устав буде спроведен, БиХ ће имати функционалну власт и свијетлу и сигурну будућност.

78. БиХ не може постати земља са пуним суверенитетом која управља сама собом, нити чланица ЕУ, све док високи представник буде присутан у БиХ и присвајао право да доноси законе, уставне амандмане и изриче казне супротно дејтонском уставном систему. Како је новинар Срећко Латал недавно примијетио: „Многи званичници са Запада . . . окренули су се против ОХР-а, сматрајући да је само постојање такве организације - која нити је дио локалних структура власти, нити је под надзором неког конкретног међународног тијела - контрадикторно намјери БиХ да се придружи ЕУ“.³⁷ То је немогуће све док високи представник кришом подржава коришћење институција БиХ за незаконито спровођење плана централизације структуре БиХ супротно Дејтонском споразуму. Ако БиХ жели да постане држава са пуним суверенитетом и чланица Европске уније, присуство високог представника у БиХ се мора окончати.

B. Улога страних судија у Уставном суду БиХ мора бити укинута.

79. Друга промјена до које мора доћи да би БиХ имала пуни суверенитет јесте замјена страних судија у Уставном суду БиХ домаћим судијама.

³⁷ Srečko Latal, *Bosnians Look to Forgotten 'Governor' to Avert Crisis*, BALKAN INSIGHT, 15. март 2018.

80. Како примјећује професор Роберт Хајден (Robert Hayden), „улога страних судија у Уставном суду подрива суверенитет Босне и Херцеговине пошто надлежност за доношење одлука даје људима који не могу, према уставу, имати држављанство земље“.³⁸ У свом чланку о Суду БиХ, Стефан Грацијадеи са Универзитета у Антверпу пише: „Још у већој мјери је са националним суверенитетом неспојива идеја да међународне судије могу да сједе у националним судовима највише инстанце“.³⁹

81. На приватним састанцима, званичници Европске уније јасно су ставили до знања да БиХ не може постати чланица ЕУ све док у њеном Уставном суду сједе стране судије. Оли Рен, тадашњи комесар за проширење, рекао је 2009. године да „један квазипротекторат ни на који начин не може ући у Европску унију“.⁴⁰

82. БиХ је једина суверена држава на свијету која у свом уставном суду има мјеста резервисана за стране судије. Вријеме је да се оконча учешће страних судија у Суду, што је, према Уставу БиХ, требало да се деси прије 18 година.

³⁸ ROBERT M. HAYDEN, BLUEPRINTS FOR A HOUSE DIVIDED: THE CONSTITUTIONAL LOGIC OF THE YUGOSLAV CONFLICTS (1999) 131.

³⁹ Stefan Graziadei, *Six models for Reforming the Selection of Judges to the BiH Constitutional Court*, Centre for Southeast European Studies, Working Paper No. 14 (јануар 2016), стр. 4.

⁴⁰ Olli Rehn, комесар ЕУ за проширење, [Towards a European Era for Bosnia and Herzegovina: The Way Ahead](#), обраћање Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине, 24. јули 2009.